

Nycteola asiatica, nieuw voor Nederland (Lepidoptera: Nolidae)

In de Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera van Lempke (1966) worden van het genus *Nycteola* (Lepidoptera: Nolidae) twee soorten voor ons land vermeld: *N. revayana* en *N. degenerana*. Tevens schrijft Lempke dat *N. asiatica* een vermoedelijke zwerver is, die incidenteel in Zuid-België en Denemarken is aangetroffen. Op initiatief van de Noctuidenspecialist Dr. Michael Fibiger uit Denemarken, werd de Werkgroep Vlinderfaunistiek recent door Rob de Vos gewezen op de mogelijkheid dat deze soort ook in Nederland wordt aangetroffen.

In mijn collectie bleek tussen de *N. revayana*'s een exemplaar uit 1990 te staan dat wel erg veel leek op *N. asiatica* (figuur 1). De vlinder werd op 9 oktober

1990 door mij op smeer gevangen aan de rand van het natuurgebied Loonse en Drunense Duinen te Drunen (Noord-Brabant). Rob de Vos en Michael Fibiger bevestigden dat het exemplaar inderdaad een *N. asiatica* is! De soort is dus nieuw voor de Nederlandse fauna. De recente naamlijsten van Kuchlein & De Vos (1999) en van Fauna Europaea (2008) vermelden *N. revayana* en *N. degenerana* als de enige Nederlandse *Nycteola*-soorten, waarvan de laatste als incidentele vondst is aangemerkt.

Verspreiding

Nycteola asiatica is een soort met een opmerkelijke verspreiding. Hij wordt gemeld uit Oost-Azië, maar (nog) niet uit

het Midden-Oosten. In Europa wordt *N. asiatica* het meeste gemeld uit de Zuid- en Oosteuropese landen, maar ook wordt hij gesignaleerd in Scandinavië. Uit Groot-Brittannië is de soort nog niet bekend. Uit de andere werelddelen wordt de vlinder niet gemeld (Fauna Europaea 2008). Het is nog niet duidelijk hoe *N. asiatica* zich verspreidt. Ebert (1997) noemt zowel areaalverschuiving als zwerveraspecten aannemelijk.

De Europese meldingen betreffen altijd incidentele vangsten, de vlinder wordt nergens in aantallen aangetroffen. In Slowakije en Hongarije, waar de soort inheems is, zou de rups in aanplanten van populier en wilg schade veroorzaken (Ebert 1997).

Het genus *Nycteola*

In Europa komen van het genus *Nycteola* zes soorten voor. De grote variabiliteit van *N. revayana* heeft lange tijd voor veel onduidelijkheid gezorgd. In de 19e eeuw werden vormen van deze soort eerst beschreven als afzonderlijke soorten en later werd er weer voor gekozen om deze 'soorten' als vormen van *N. revayana* te beschouwen. Hierbij ging men echter weer te rigoreus te werk en na onderzoek rond 1900 door diverse auteurs kon men uiteindelijk de thans bekende soorten onderscheiden (Ebert 1997).

Het onderscheid tussen de verschillende *Nycteola*-soorten is nog altijd niet eenvoudig, waardoor soorten van dit

1. *Nycteola asiatica* ♀
coll. L.J. van Deventer.

genus gemakkelijk als *N. revayana* bestempeld kunnen worden en dus over het hoofd gezien worden. De treffende gelijkenis van deze vlinders met bladrollers is er mogelijk mede debet aan dat er in het verleden maar weinig aandacht aan deze groep vlinders is besteed door macrolepidopterologen; ook Ebert (1997) acht dit waarschijnlijk.

Kenmerken

Anders dan *N. revayana* wordt *N. asiatica* juist als een weinig variabele soort beschreven. Opvallende kenmerken ten opzichte van de andere *Nycteola*-soorten zijn de lichtere grondkleur, een meer afgeronde voorvleugelpunt en de dubbele golvende dwarslijn over de voorvleugel die aan de binnenrand niet naar buiten is uitgebogen. De spanwijdte is 22-25 mm.

Alegro (1999) vermeldt dat de eieren begin juni in pakketjes van 15 tot 30 stuks worden gelegd op de bladeren van de voedselplant (populier of wilg). De rupsen leven daar gezamenlijk in een spinsel tot aan de verpopping. De rups

is groen en heeft lichte ringen tussen de segmenten. Er kunnen per jaar twee generaties verschijnen. Robineau (2007) vermeldt als vliegtijd juni, augustus/ september en maart/april. De vlinder overwintert als imago.

Dankwoord

Met dank aan Dr. Michael Fibiger voor het attenderen op het mogelijk voorkomen van *Nycteola asiatica* in Nederland en de bevestiging van de determinatie. Rob de Vos dank ik voor de suggestie dit artikel te schrijven.

Literatuur

- Alegro G 1999. Guida illustrata al riconoscimento della larve dei piu comuni lepidotteri defogliatori nel pioppo. Sherwood.
- Ebert G 1997. Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Eugen Ulmer. Band 5: 496-506.
- Fauna Europaea 2008. (www.faunaeur.org/ distribution). Bezocht op 31 maart 2008.
- Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde

- naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys.
- Lempke BJ 1966. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera (13e supplement). Tijdschrift voor Entomologie 109: 250-251.
- Robineau R 2007. Guide des papillons nocturnes de France. Delachaux et Niestlé.

L.J. van Deventer
Van Speijkstraat 45
5151 MD Drunen
ljvdeventer@hetnet.nl

Summary

Nycteola asiatica, new for the Dutch fauna (Lepidoptera: Nolidae)

On 9 October 1990, *Nycteola asiatica* (Krulikovsky) was found for the first time in The Netherlands. The specimen was discovered in March 2008 in the collection of the author among specimens of *Nycteola revayana*, after special attention for *N. asiatica* in The Netherlands was requested by Dr. Michael Fibiger (Denmark). The species is known from Asia and eastern and southern Europe, and is only incidentally and locally found in northern and western Europe.